11/02/2019

Τα αρχεία του Αγίου Όρους για την ελληνικότητα της Μακεδονίας

/ Επικαιρότητα

Μια ενδιαφέρουσα ομιλία πραγματοποιήθηκε στην Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, στα πλαίσια των επετειακών εκδηλώσεων για τα 80χρονα από της ιδρύσεώς της με ομιλητή τον κ. Κρίτων Χρυσοχοΐδη, Ομότιμο Διευθυντή Ερευνών του Ινστιτούτου Βυζαντινών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, ο οποίος ανέπτυξε το θέμα «Η διαχρονική μαρτυρία των αρχείων του Αγίου Όρους για την εξακτίνωση της ελληνικότητος της Μακεδονίας».

ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Προλογίζοντας τον ομιλητή ο Πρόεδρος της ΕΜΣ Δρ Βασίλειος Ν. Πάππας ανέφερε τα εξής: «Η αίγλη και το κύρος των αθωνικών μοναστηριών του Αγίου Όρους, με τον υπερχιλιετή αδιάσπαστο μοναστικό ιστορικό βίο, εκτείνεται πέραν από τα όρια της ασκητικής εμπειρίας, καθιστώντας τις μονές φορείς επιρροής στον πνευματικό ορθόδοξο κόσμο.

Είναι ευτυχής συγκυρία, θεία Πρόνοια θά ’λεγα, ότι στα ιερά αθωνικά Ιδρύματα, με την φροντίδα των μοναχών, συσσωρεύτηκε και διασώθηκε ένας τεράστιος αριθμός εγγράφων και, μέσω αυτών, ένας πλούτος ιστορικών πληροφοριών. Ο πλούτος αυτός δεν σχετίζεται μόνο με την ιστορία των καθαυτών Μονών, αλλά και με τους θεσμούς, την κοινωνία και την οικονομία της ορθόδοξης Ανατολής, τόσο κατά τους βυζαντινούς χρόνους, όσο και κατά την μακρά περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας.

Τα τεκμήρια που βρίσκονται στα αθωνικά αρχεία αποκτούν ακόμη μεγαλύτερη ιστορική αξία, καθώς, συχνά, αποτελούν τη μοναδική πηγή πληροφοριών για χριστιανικούς πληθυσμούς στον χώρο της Βαλκανικής όσο και της Μικράς Ασίας, οι οποίοι, στο πέρασμα του χρόνου, απευθύνθηκαν μέσω αλληλογραφίας προς τις Ιερές Μονές του Αγίου Όρους. Οι αλλεπάλληλες ιστορικές περιπέτειες και οι ξεριζωμοί, όμως, στάθηκαν οι βασικές αιτίες καταστροφής των τοπικών αρχείων στις εν λόγω περιοχές.

Μετά από τη σύντομη αναφορά στο περιεχόμενο και την σπουδαιότητα των Αθωνικών αρχείων, θά ’θελα να αναφερθώ στον σημερινό μας καλεσμένο. Πρόκειται για τον Ομότιμο Διευθυντή Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών κύριο Κρίτωνα Χρυσοχοΐδη, ο οποίος, καθώς τα εξειδικευμένα επιστημονικά του ενδιαφέροντα και η βαθιά του επιστημοσύνη τον καθιστούν έναν από τους πλέον ειδικούς γνώστες των Αρχείων του Αγίου Όρους, αποδέχθηκε, με μεγάλη χαρά, την πρόσκληση της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών να ομιλήσει, στα πλαίσια των επετειακών εκδηλώ-σεων για τον εορτασμό των 80 χρόνων της, για τα Αρχεία και την παρουσία του Αγίου Όρους ως διαχρονική μαρτυρία για την ελληνικότητα της Μακεδονίας.
Ακόμη ειδικότερα, ο εκλεκτός μας ομιλητής θα αναφερθεί στις ιστορικές μαρτυρίες που αναδεικνύουν θεσμούς και δυναμικές σχέσεις μεταξύ Αγίου Όρους και Μακεδονίας, οι οποίες σκιαγραφούν ανάγλυφα την εξακτίνωση της ελληνικότητας στην ευρύτερη περιοχή.

Είναι γνωστό, εκλεκτοί προσκεκλημένοι, αγαπητά μέλη της ΕΜΣ, ότι το τμήμα των αρχείων των αγιορείτικων Μονών, που χρονολογούνται κυρίως κατά τον 19ον και ως στις αρχές του 20ού αιώνα, είναι σχεδόν ανεξερεύνητο από την επιστημονική έρευνα. Το γεγονός αυτό οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, στον εξαιρετικά μεγάλο όγκο του αρχειακού υλικού, το οποίο χρήζει συστηματικής ταξινομήσεως, για να γίνει προσιτό από την έρευνα. Κατά την διερεύνηση των αρχείων του Αγίου Όρους, προκειμένου να τεκμηριώσω την προσφορά των Αγιορειτών στους Εθνικούς

Αγώνες, το διαπίστωσα και προσωπικά.
Είναι όμως εξαιρετικά ελπιδοφόρο ότι, κατά τα τελευταία έτη έως και σήμερα, με πρωτοβουλία των Ιερών Μονών, μέσω ερευνητικών προγραμμάτων ή μέσω ενεργειών και ιδίων δαπανών, έχουν αναληφθεί συστηματικές προσπάθειες, όχι μόνον για την ταξινόμηση, αλλά και για την ανάδειξη και προσφορά στην έρευνα μεγάλων αρχειακών ενοτήτων.”.
Ακολούθησε η ανακήρυξη του ομιλητή ως Αντεπιστέλλοντος Μέλους της Ε.Μ.Σ., αφού προηγουμένως ανεγνώσθη από τον Γενικό Γραμματέα της, Καθηγητή του Α.Π.Θ. κ. Κωνσταντίνου Χρήστου, το αναλυτικό βιογραφικό του καθώς και η ομόφωνη απόφαση του Δ.Σ. της Εταιρείας.